

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**ЕТНОГРАФІЯ**

Спеціальність: **222 «Медицина»**
Освітньо-професійна програма: **«Медицина»**
Код компонента в освітній програмі: **ВК 29**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **очна**
Рік навчання: **3**
Семестр(и): **V або VI**
Тип освітнього компонента: **вибірковий**
Навчальний рік: **2026-2027**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **практичні заняття**
Підсумковий контроль: **залік**
Пререквізити: **ОК10, курс історії України загальноосвітньої середньої школи**

Кафедра/підрозділ: **кафедра філософії та суспільних наук**, пр. Науки, 4, корпус А, 5 поверх
Керівник освітнього компонента: Демочко Ганна Леонідівна
email: hl.demochko@knmu.edu.ua

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Освітній компонент спрямований на вивчення етносів, як дуже складних соціально-біологічних, міжпоколінних людських спільнот, які можуть існувати в якості цілком самодостатніх систем. Вивчення етнічного складу етносів України, їх природних ареалів, етносоціологічне і етнодемографічне дослідження складу населення є нагальною потребою підготовки сучасних фахівців. Освоєння знань з етнографії є важливою складовою частиною їхньої загальної професійної медичної освіти, що має сприяти глибшому розумінню ними аспектів поведінки особистості, соціальних груп і етносів у трудовій діяльності. Освітній компонент «Етнографія» відіграє важливу роль у формуванні гармонійної особистості незалежної держави, оскільки його вивчення забезпечує розвиток національної свідомості, загальної культури й соціалізації особистості..

МЕТА КУРСУ: формування у здобувачів вищої освіти уявлення про етнічну картину України, ознайомити їх з етнографічними особливостями українського народу, його звичаями і обрядами, етнопсихологією, етномедициною та етнопедагогікою.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

1. Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.
2. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.
3. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.
4. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.
5. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**Перелік тем лекцій (10 год.):**

1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Етнографія України».
2. Походження та етнічний розвиток українців.
3. Традиційні галузі господарства українців.
4. Народна архітектура.
5. Українська громада.

Перелік тем практичної роботи студента (20 год.)

1. Історія етнографічної науки у світі та в Україні.

2. Етнічна територія та сучасні етнічні процеси в Україні.
3. Декоративно-прикладне мистецтво.
4. Українське національне вбрання. Традиції народного харчування.
5. Сімейні звичаї та обряди. Народні знання, вірування, звичаї та обряди.

Перелік тем самостійної роботи студента (60 год.)

1. Сутність та зміст етнографії, її об'єкт, предмет, основні поняття.
2. Методологічні принципи та методи вивчення етнографії.
3. Основні завдання та функції етнографії.
4. Зародження і утвердження етнографії як окремої наукової дисципліни. Школи і напрями в етнографії.
5. Давні слов'яни автохтони Східної Європи. Етнічні риси давньоруського народу.
6. Формування та розвиток української нації. Найменування України та українців.
7. Етнічні процеси та міжетнічні взаємини в Україні. Історико-етнографічні області України.
8. Субетнічні та етнографічні групи українців. Етнічний склад населення України.
9. Землеробство. Знаряддя та методи обробітку ґрунту та переробки врожаю.
10. Традиції тваринництва та скотарства в українському селі.
11. Допоміжні заняття населення: мисливство, рибальство, бджільництво.
12. Традиційні ремесла та промисли. Декоративно-прикладне мистецтво українського народу.
13. Типи і форми поселень в Україні.
14. Народна архітектура сільських житлових комплексів.
15. Українське традиційне національне вбрання. Регіональні комплекси традиційного українського вбрання.
16. Система харчування та народна кулінарія.
17. Традиційні громадські спільності. Громадські форми праці, спілкування та дозвілля.
18. Сім'я і шлюб. Сімейні звичаї та обряди.
19. Народні знання, світоглядні уявлення та вірування українців.
20. Календарно-побутова обрядовість: етапи формування.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекція, проблемно-орієнтоване навчання; метод кейсів; розповідь; робота в групах, евристичні бесіди, дискусії та дебати, презентаційний метод, ділові ігри, віртуальні експерсії.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (120 – 200 балів) відповідно до таблиці 2 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за семестр становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Умовою заліку є набрання 120 - 200 балів ЗНД.

Оцінка з дисципліни (ОД). ОД = ЗНД + ІЗ

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Вовк Ф. Студії з української етнографії та антропології : нова редакція / Федір Вовк ; передм. О. Г. Таран ; прим. О. Г. Таран, С. Л. Маховської, Ю. С. Буйських; упорядн. О. О. Савчук. — Харків : Видавець Олександр Савчук, 2022. — 464 с.
2. Біляшівський М. Українське народне мистецтво / Микола Біляшівський ; передм. М. Р. Селівачов ; переклад О. О. Старова ; упоряд. О. О. Савчук. — 2-ге вид. — Харків : Видавець Савчук О. О., 2022. — 168 с. :
3. Етнографія України : курс лекцій : навч. посібник / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; укладач О. В. Дудник. — Умань : Візаві, 2019. 148 с.
4. Етнографія українців: навч. посібн. / за ред. проф. С. А. Макаруча; вид. 3-є, перероб. і доп. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 711 с.
5. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX ст.): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч. І. Київ: вид-во Ліра-К, 2020. 320 с..

Завідувачка кафедри філософії та
суспільних наук

Катерина КАРПЕНКО